

Sosiaalisen median käytön rajoittaminen lapsilta ja nuorilta

Keskeiset nostot

- Jatkuvasti muuttuvissa digitaalisissa ympäristöissä tarvitaan laajasti eri keinoja lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi, ja mm. mediakasvatuksen merkitys korostuu koko väestön tasolla. Käyttörajoitukset ovat vain yksi mahdollinen keino, ja on hyvä tarkastella, kuinka voidaan vaikuttaa myös alustojen toimintalogiikkaan ja haitallisten sisältöjen tuottamiseen.
- Tutkittua tietoa sosiaalisen median toimintalogiikoista ja haitoista löytyy runsaasti, kun taas toimivasta ratkaisukeinoista ei niinkään. Pahimmillaan lapsiin ja nuoriin kohdistetut käyttörajoitukset voivat kääntyä itseään vastaan, jos nuoret siirtyvät käyttämään vähemmän tunnettuja ja heikommin moderoituja alustoja.
- Australian kokemuksia alle 16-vuotiaiden rajoituksista on tärkeä seurata, mutta vastaavaa mallia ei voida Suomessa kansallisesti toteuttaa, sillä suurten verkkoalustojen sääntely on EU-tasoisista. Selvityksiä rajoituksista on käynnissä ympäri Eurooppaa, ja Suomen on hyvä seurata, miten esim. Tanskassa aiotaan toteuttaa kansallinen sääntely suhteessa EU-tason sääntelyyn.
- Sosiaalisen median palvelut kehittyvät nopeasti, ja vastaavia koukuttavia ominaisuuksia ja haitallisia sisältöjä löytyy myös peleistä ja tekoälyalustoilta. Myös uudenlaisiin kehityssuuntiin (esim. tekoälylelut) on hyvä varautua.

Taustaa

Sosiaalisen median palveluiden käytöstä on tullut merkittävä osa ihmisten arkea viimeisen 20 vuoden aikana, ja suurimmista alustatoimijoista on samalla kasvanut maailman suurimpia yrityksiä. Palveluiden yhteiskunnallisiin vaikutuksiin nähden niiden sääntely on ollut pitkään vähäistä. Toisaalta näiden alustojen kehitysnopeus on valtava, mikä tekee tarkoituksenmukaisen ja ajantasaisen sääntelyn kehittämisestä hankalaa.

Valtaosa nuorista käyttää huomattavan paljon aikaa arjessaan sosiaalisen mediassa. Tanskassa on arvioitu, että 8–17-vuotiaat käyttävät sosiaalista mediaa keskimäärin 3,5 tuntia päivässä ([digimin.dk](https://www.digimin.dk)). Vaikka useimpien palveluiden ikäraja on 13 vuotta, tosiasiallisesti sosiaalisen median käyttö aloitetaan huomattavasti varhemmin. Pohjoismaisen kyselyn mukaan Tiktokia käyttää päivittäin 27 % ja Snapchatia 33 % 9–12-vuotiaista, kun taas Youtube tavoittaa viikoittain lähes 90 % ikäryhmästä ([norden.org](https://www.norden.org)).

Merkittävä osa sosiaalisen median käytöstä on yhteydenpitoa kavereihin, perheeseen ja harrastusryhmiin. Sosiaalinen media on nuorille myös tyypillisesti keskeinen tapa seurata uutisia. Toisaalta alustoilla on riippuvuutta ruokkivia mekanismeja, disinformaatiota ja haitallista sisältöä, minkä takia sosiaalisilla medioilla on myös vahingollisia vaikutuksia käyttäjilleen. Tanskassa tehdyssä selvityksessä havaittiin, että Tiktokissa aktiivisin 10 % katsoo lähes 900 videota päivässä. Noin 2 % Tiktokin sisällöistä arvioitiin selvityksessä

potentiaalisesti haitallisiksi, eli niiden sisältö oli esim. selvän väkivaltaista, syrjivää tai vahingolliseen terveyskäyttäytymiseen rohkaisevaa. Myös sinänsä harmiton sisältö, esim. kauneuteen, ruokavalioon tai treenaamiseen liittyen, voi muodostua haitalliseksi, mikäli samankaltaiset sisällöt toistuvat jatkuvasti ja alkavat vaikuttaa esim. nuoren kehonkuvaan. (digimin.dk)

Sosiaalisen media toimii myös alustana verkkovälitteiselle kiusaamiselle ja häirinnälle. Pelastakaa lapset ry:n kyselyssä 11–17-vuotiaiden ikäryhmästä 21 % kertoi saaneensa seksuaalissävytteisen viestin tai kuvan aikuiselta tai aikuisen pyytäneen heiltä tällaista kuvaa tai videota. Noin viidennes oli myös saanut vastaavia viestejä, kuvia tai pyyntöjä ikätovereiltaan. (pelastakaalapset.fi)

Tutkittua tietoa sosiaalisen median toimintalogiikoista ja haitoista löytyy runsaasti, kun taas toimivista ratkaisukeinoista ei niinkään. Esimerkiksi sosiaalisten suhteiden ja mielenterveyden näkökulmasta palveluilla on selviä hyötyjä ja haittoja (Valkenburg ym. 2022). Toisaalta sosiaalisen median käyttö on yhteydenpitoa ystäviin, oppimista ja hauskanpitoa, kun taas toisaalta alustat ruokkivat riippuvuutta ja altistavat haitallisille sisällöille. Vastaavia riippuvuutta aiheuttavia ominaisuuksia ja haitallisia sisältöjä löytyy myös peleistä ja generatiivisen tekoälyn palveluista, joten kehitystä on tärkeä seurata laajasti – esimerkiksi millaisia ovat tulevaisuuden tekoälyä hyödyntävät lelut.

Huomioita sosiaalisen median käytön rajoittamiseen liittyen

Lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, ja siksi on tärkeä selvittää toimivia keinoja sosiaalisen median haittojen rajoittamiseksi. Palveluiden nopea kehitys ja muuntuvat ominaisuudet tekevät kuitenkin toimivien rajoitusten kehittämisestä hankalaa. Pahimmillaan lapsiin ja nuoriin kohdistetut käyttörajoitukset voivat kuitenkin kääntyä itseään vastaan, jos nuoret siirtyvät käyttämään vähemmän tunnettuja ja heikommin moderoituja alustoja (cepa.org). Sosiaalisen median haittojen torjunnassa on hyvä tarkastella laajasti eri keinoja, jotta voidaan myös vaikuttaa alustojen toimintalogiikkaan sekä haitallisten sisältöjen tuottamiseen. Käyttörajoitukset lapsille ja nuorille ovat siis vain yksi mahdollinen keino pyrkiä vähentämään sosiaaliseen mediaan liittyviä haittoja.

Jos sosiaalisen median käyttöä halutaan rajoittaa, tulee ensin määritellä, mitä sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan. Erilaiset yhteisö- ja sisällönjakopalvelut (esim. Tiktok, Instagram, Youtube) on helppo määritellä sosiaalisen median alustoiksi. Toisaalta monissa viestintäkanavissa (esim. Whatsapp) ja peleissä on myös vastaavia ominaisuuksia. Suurten alustojen ohella on luonnollisesti laaja kirjo pienempiä alustoja, kuten Suomessa suosittu Ylilauta, joka on mm. merkittävä areena suomenkieliselle verkossa julkaistavalle vihapuheelle (oikeusministerio.fi).

Sosiaalisen median sääntelyssä, valvonnassa ja sanktioinnissa EU:n rooli on merkittävä. EU:n digipalveluasetus (DSA) sääntelee verkkoalustojen toimintaa, ja heinäkuussa 2025 Euroopan komissio julkaisi suuntaviivat toimenpiteistä alaikäisten suojeluun verkkoalustoilla. Nämä suositukset eivät kuitenkaan tällä hetkellä velvoita alustatoimijoita. EU-tasolla kehitetään parhaillaan iänvarmennusratkaisua (ensivaiheessa vain 18 vuoden ikärajatarkistus) sekä eIDAS-asetukseen perustuvaa digitaalisen identiteetin lompakkoa, jonka kehittämisestä Suomessa vastaa DVV (ageverification.dev; dvv.fi).

Suomella ei ole kansallista toimivaltaa säännellä ja valvoa muihin jäsenmaihiin sijoittautuneita verkkoalustoja, eikä ylipäättään mahdollisuutta antaa sääntelyä DSA:n kattamalla alalla. Euroopan komission tulkinnan mukaan DSA mahdollistaa kuitenkin kansallisesti sosiaalisen median ikärajoista säättämisen, kunhan kansallinen sääntely ei aseta velvoitteita verkkoalustoille. Mikäli Suomessa halutaan edistää tehokkaita rajoituksia lasten ja nuorten sosiaalisen median käyttöön, EU-tason toimet ovat merkittäviä, sillä kansallisesti alustojen toiminnan rajoittaminen ja sanktiointi ei ole mahdollista.

Kansallisesti Suomen on mahdollista toimia etenkin vaikuttamalla toimintaan kouluissa ja perheissä. Koulujen puhelinkielto on jo otettu käyttöön yhtenä merkittävänä toimenä. Jatkuvasti muuttuvissa digiympäristössä mm. mediakasvatuksen ja kriittisen lukutaidon merkitys korostuvat koko väestön tasolla. THL ja OPH ovat valmistelleet laajan asiantuntijaverkoston tuella lasten ja nuorten digisuosituksia, joista alle 13-vuotiaiden suositukset on julkaistu tammikuussa, ja 13–18-vuotiaiden suositukset valmistellaan vuonna 2026 (thl.fi). Suositukset voivat osaltaan tukea perheitä digilaitteiden käytöstä sopimisessa. Toisaalta ne tarjoavat myös suuntaviivoja ja tietopohjaa yhteiskunnallisille toimenpiteille lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi digitaalisessa maailmassa.

Sosiaalisen median rajoitukset muissa maissa

Sosiaalisen median käytön rajoittamiseen lapsilta ja nuorilta on tällä hetkellä paljon poliittista tahtoa eri puolilla maailmaa. Australia on ensimmäisenä maana maailmassa toimeenpannut laajat sosiaalisen median rajoitukset alle 16-vuotiaille joulukuussa 2025. Samansuuntaisia ehdotuksia on kuultu mm. Ranskassa, Espanjassa, Iso-Britanniassa, Etelä-Koreassa ja Malesiassa. Pohjoismaista pisimmällä suunnitelmissaan ovat Tanska ja Norja, joissa lakiesitykset ovat valmistelussa, mutta ne eivät ole vielä julkisia. Myös EU-parlamentti julkaisi marraskuussa oman aloitteensa sosiaalisen median rajoittamisesta alle 16-vuotiaille, joista 13–15-vuotiaat voisivat käyttää sosiaalista mediaa vanhempien suostumuksella (europarl.europa.eu).

Viime aikoina esillä on ollut erityisesti kovat rajoituskeinot Australiassa käyttöönotetun lain myötä. Kuitenkin monet maat ovat lähestyneet ongelmaa ensisijaisesti pehmeämmin keinoin, kuten vanhempien tukemisen ja lasten koulutuksen kautta. Seuraavassa on tarkasteltu toteutettuja rajoituksia Australiassa sekä erilaisia ehdotettuja toimia Euroopassa.

Australia: Australiassa on otettu käyttöön 10.12.2025 alkaen laajat sosiaalisen median rajoitukset alle 16-vuotiaille. Uuden lain (Online Safety Amendment) myötä sosiaalisen median alustojen tulee estää alle 16-vuotiailta käyttäjätilin luominen. Sosiaalisen median palveluita voi kuitenkin yhä käyttää ilman kirjautumista, eli esimerkiksi Youtubesta tai Tiktokista voi yhä katsoa videoita. (esafety.gov.au)

Lainsäädännössä on määritetty ikärajoitettavien alustojen kriteerit, ja eSafety Commissioner (verkkoturvallisuudesta vastaava viranomainen) määrittää ikärajoitettavat alustat. Tällä hetkellä rajoitettuja alustoja on Facebook, Instagram, Kick, Reddit, Snapchat, Threads, Tiktok, Twitch, X ja Youtube. Rajoitusten ulkopuolelle on jätetty ensisijaisesti viestinvaihtoon ja pelaamiseen keskittyvät alustat, kuten Whatsapp ja Steam. Mikäli alustatoimijat eivät riittävän tehokkaasti estä alle 16-vuotiaiden käyttäjätilejä, voidaan niille määrätä enintään 49,5 milj. AUD (n. 28,4 milj. €) sakot. Lapsiin, nuoriin tai heidän vanhempiinsa ei kohdistu valvontaa tai rangaistuksia. (esafety.gov.au)

Australian kokemusten seuranta on tärkeää, sillä aiempaa tietoa tällaisten rajoitusten toimivuudesta ei ole. Pääministeri Anthony Albanese on korostanut, että laki itsessään ei ole täydellinen, mutta se antaa selvän viestin lastensa sosiaalisen median käytöstä huolestuneille vanhemmille sekä verkkoalustoille heidän sosiaalisesta vastuustaan (pm.au.gov). Ensimmäisen kuukauden kokemusten perusteella rajoituksia jonkin verran kierretään, usein vanhempien tuella, mutta mitään merkittävää epäonnistumista tai vastareaktiota ei ole havaittu. Vasta pidemmän ajan seurannan kautta voidaan havainnoida, miten nuorten arki muuttuu, ja toimivatko rajoitukset suunnitellusti, vai ohjaavatko ne nuoria muihin palveluihin vastaavan tai haitallisemman sisällön pariin. (abc.net.au; theguardian.com)

Australian malli ei suoraan sovellu Suomessa kansallisesti käyttöönotettavaksi, sillä suurten alustatoimijoiden (VLOP) sääntely, valvonta ja sanktiointi tapahtuu EU:n digipalveluasetukseen perustuen EU-tasoisesti.

Tanska: Tanskan hallitus ja kaksi muuta puoluetta julkistivat digitaalisen lastensuojelun sopimuksen marraskuussa 2025, jossa tavoitellaan mm. älypuhelinien ja sosiaalisen median käyttöönottoian kohottamista, digitaalisen turvallisuuden vahvistamista sekä Tanskalle roolia EU:n suunnannäyttäjänä lasten ja nuorten suojelussa. Sopimuksessa tärkeimpänä keinona on 15 vuoden ikäraja sosiaalisen median alustoille. 13–14-vuotiaat voisivat käyttää sosiaalista mediaa vanhempien suostumuksella. Ikärajoitus koskisi suuria alustoja, jotka mahdollistavat julkiset käyttäjäprofiilit ja joihin liittyy riskejä riippuvuutta aiheuttavan käyttäjämuotoilun ja laittoman tai haitallisen sisällön osalta. Ammatillisen verkostoitumisen ja kehittymisen alustat eivät kuuluisi ikärajoitusten piiriin. Mahdolliset rangaistukset eivät kohdistuisi lapsiin tai vanhempiin, vaan alustatoimijoihin EU-sääntelyyn nojaten. (digimin.dk)

Sosiaalisen median ikärajoituksen lisäksi sopimuksessa on useita täydentäviä toimia, mm. digitaalisen sisällön moderointiin, lapsiin kohdistuvan vaikuttajamarkkinointiin, vaihtoehtoisten sosiaalisen median palveluiden kehitykseen ja DSA-valvonnan vahvistamiseen liittyen. Sovittujen toimien edistämiseen on varattu 160 milj. DKK (n. 21,4 milj. €) rahoitus. (digimin.dk)

Lainsäädännön valmistelu sosiaalisen median ikärajoituksista on kesken, joten tarkempaa tietoa suunnitelluista toimista ei ole vielä saatavilla. Mikäli vastaavia rajoituksia halutaan asettaa Suomessa, on hyvä seurata, miten Tanskan sääntelykokonaisuus rakentuu suhteessa EU:n digipalveluasetukseen.

Norja: Norjassa valmistellaan alle 15-vuotiaiden sosiaalisen median käytön rajoittamiseksi lakiehdotusta, joka on tarkoitus tuoda lausunnoille ennen kesää. Osana valmistelua tarkastellaan ominaisuuksia, joiden pohjalta ikärajoitettavat sosiaalisen median alustat voidaan määrittää. Poikkeuksia ehdotetaan peleille sekä viestintäalustoille, joita käytetään kouluun ja vapaa-ajan harrastuksiin liittyvään viestintään. Norja tekee myös tiivistä yhteistyötä EU:n kanssa alustajättien sääntelyyn, ikärajoituksiin ja iänvarmistukseen liittyen. (regeringen.no)

Norjan hallitus valmistelee myös muita täydentäviä toimia lasten digitaalisen turvallisuuden vahvistamiseksi, kuten GDPR:n henkilötietojen suostumusperustaisen käytön ikärajan nostoa 13 vuodesta 15 vuoteen, terveysviranomaisten suosituksia digilaitteiden käytöstä ja ruutuajasta, puhelinten käytön rajoittamista kouluissa sekä toimia verkkorikollisuuteen ja lasten hyväksikäyttöön puuttumiseksi. (regeringen.no)

Ruotsi: Hallitus on nimittänyt selvityshenkilön, joka tarkastelee ikärajan asettamisen mahdollisuuksia lasten sosiaalisen median käytön rajoittamiseksi. Tavoitteena on vahvistaa lasten terveyden ja turvallisuuden suojelua digitaalisissa ympäristöissä. Selvityshenkilön väliraportti valmistuu kesäkuussa ja loppuraportti marraskuussa 2026. (regeringen.se)

Viro: Toisin kuin useimmat EU-maat Viro ei kannata uusia ikärajoituksia lapsille ja nuorille, kun selkeää tutkimusnäyttöä niiden puolesta ei ole. Rajoitukset nähdään helposti kierrettävinä ja mahdollisesti haitallisina, mikäli nuoret siirtyvät tunnetuista palveluista hämärämpiin vaihtoehtoihin. Myös iänvarmistuksen turvallisuuteen liittyen on tunnistettu huolia. Viro pitää keskeisenä etenkin toimia medialukutaidon vahvistamiseksi, jotta lapset ja nuoret osaavat toimia turvallisesti digimaailmassa sekä ymmärtävät algoritmien toimintaa ja vaikutusmekanismeja. Viron näkökulmasta EU-tasolla pitää varmistaa, että alustajätiit toteuttavat edes nykyvelvoitteet ja kantavat vastuunsa palveluiden vaikutuksista. (justdigi.ee; politico.eu)

Ranska: Ranskassa parlamentin alahuone on hyväksynyt 26.1.2026 lakiesityksen, jonka tarkoituksena on kieltää sosiaalisen median käyttö alle 15-vuotiailta (assemblee-nationale.fr). Tämän lisäksi lakiesityksellä pyritään kieltämään puhelimien käyttö toisen asteen oppilaitoksissa. Lakiesitys käsitellään nopeutetulla menettelyllä, ja sen on tarkoitus edetä parlamentin ylähuoneen käsittelyyn helmikuun aikana. Laki pyritään saamaan voimaan jo syyskuussa 2026, ja alustojen pitäisi sulkea alaikäisten käyttäjätilit joulukuun loppuun mennessä. Kiellon toteuttamiseen tarvitaan myös iänvarmennusratkaisu, jollaista parhaillaan kehitetään EU-tasolla. (lemonde.fr)

Jo vuonna 2023 hieman vastaava lakiesitys läpäisi parlamentin ala- ja ylähuoneen, mutta lain toimeenpano kaatui EU-oikeudellisiin ongelmiin. Nyt käsiteltävä lakiesitys on käynyt läpi alustavan oikeudellisen tarkastelun, ja sen myötä esityksen sisältö on kaventunut merkittävästi alkuperäiseen ehdotukseen nähden. Alkujaan lakiesitys sisälsi myös laajempia velvoitteita alustatoimijoille ja lasten vanhemmille sekä digitaalisen lepoajan iltakymmenen ja aamukahdeksan välille yli 15-vuotiaille nuorille. (assemblee-nationale.fr)

Saksa: Saksassa on asetettu asiantuntijaryhmä selvittämään toimia lasten ja nuorten suojelemiseksi digitaalisessa maailmassa kesään 2026 mennessä. Selvitystyössä tarkastellaan tarvittavia toimia digitaalisen turvallisuuteen liittyen, median kulutuksen terveysvaikutuksia, tekoälyn käyttöä sekä toimia medialukutaidon vahvistamiseksi. (bmbfsfj.bund.de; swk-bildung.org)

Espanja: Espanjassa on tehty lakialoite alle 16-vuotiaiden sosiaalisen median ja generatiivista tekoälyä hyödyntävien palveluiden käytön rajoittamisesta. 14–15-vuotiaat voisivat käyttää sosiaalista mediaa vanhempiensa luvalla, mutta aloitteessa ehdotetaan myös digitaalista lepoaikaa iltakymmenen ja aamukahdeksan välille, jolloin palveluita ei voisi käyttää. Aloitteessa on myös ehdotuksia, joilla puututtaisiin riippuvuutta aiheuttaviin ominaisuuksiin sekä haitallisen sisällön tuottamiseen. (congreso.es; euronews.com)

Kreikka: Kreikassa pääasiallisena strategiana lasten ja nuorten sosiaalisen median käytön rajoittamisessa on tuki vanhemmille kaiken käytön kieltävän ikärajoituksen sijaan. Keskeisimpänä toimena Kreikassa on kehitetty valtion toimesta KidsWallet-sovellus, jonka avulla alle 15-vuotiaiden vanhemmat voivat rajoittaa

mm. sosiaalisen median sovellusten ja sivustojen käyttöä lapsen puhelimessa. Vanhempi voi myös asettaa aikarajoja eri sovellusten käytölle. (eurydice.eacea.ec.europa.eu; euractiv.com)

Iso-Britannia: Isossa-Britanniassa on osana verkkoturvallisuutta edistävää lakikokonaisuutta (Online Safety Act) tullut voimaan säädös, jonka mukaan verkkoalustojen tulee suojella lapsia haitalliselta sisällöltä. Alustatoimijoiden vastuulla on itse määrittää ratkaisut käyttäjien iänvarmennuksesta ja sisältöjen räätälöinnistä. Viestintävirasto Ofcomin tekemän seurannan perusteella iänvarmennuksen käyttöönotto aikuisviihdesivustoilla on selvästi vähentänyt kävijämääriä, mutta toisaalta VPN-palveluiden (VPN:n avulla dataliikenteen voi reitittää kiertämään toisen maan kautta, mikä auttaa kiertämään maakohtaisia rajoituksia) käyttö on lisääntynyt. (gov.uk; theguardian.com)

Tammikuussa 2026 hallitus päätti käynnistää kuulemisen lasten sosiaalisen median käytöstä. Sen puitteissa pyritään määrittelemään sopiva alaikäraja sosiaalisen median käytölle ja selvitetään mahdollisten ikärajoitusten toimivuutta. Hallituksen on tarkoitus vastata kuulemiseen kesän 2026 aikana. (gov.uk)

Johtopäätökset

Tässä esiselvityksessä on ollut lähtökohtana, että hallitus haluaa suojella lapsia ja nuoria sosiaalisen median haitallisilta puolilta. Tutkittua tietoa sosiaalisen median haitoista löytyy runsaasti, mutta toimivista ratkaisumalleista tietoa on suhteellisen vähän. Haitat eivät kohdistu vain lapsiin ja nuoriin, vaan koukuttavat algoritmit, disinformaatio ja haitalliset sisällöt vaikuttavat kaikkiin käyttäjiin, joten mahdolliset toimet voivat hyödyttää laajemmin koko yhteiskuntaa. Sosiaalisen median toimijoiden sääntelyssä, valvonnassa ja sanktioinnissa EU:n rooli on merkittävä, joten yhteistyö EU-tasolla on tärkeää.

Selvityksiä ja lakiesityksiä sosiaalisen median käyttörajoituksista lapsille ja nuorille tehdään parhaillaan ympäri maailmaa. Rajoitukset ovat kuitenkin vain yksi mahdollinen keino lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi, ja monessa maassa selvitetään samanaikaisesti muita täydentäviä keinoja. Seuraavassa on listattu eri maissa pohdittuja pehmeitä ja kovempia keinoja, joista joitain on jo toteutettu Suomessa. Listan alkupään toimet ovat toteuttavissa kansallisesti, kun taas loppupään toimissa EU:n rooli korostuu.

- **Suosituks:** Suomessa on julkaistu tammikuussa THL:n ja OPH:n digisuositukset alle 13-vuotiaille lapsille, ja 13–18-vuotiaiden suositukset valmistellaan vuonna 2026. Suositukset voivat tukea perheitä digilaitteiden käytöstä sopimisessa, ja esim. älypuhelimien hankinnan viivästyttäminen luonnollisesti vähentää sosiaalisen median käyttöä varhaisiässä.
- **Mediakasvatus ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen:** Digitalisoituneessa yhteiskunnassa koko väestön on tärkeä osata toimia turvallisesti verkossa, arvioida verkkosisältöjen luotettavuutta sekä ymmärtää algoritmien toimintaa ja vaikutusmekanismeja.
- **Laitteiden fyysiset käyttörajoitukset:** Puhelimista vapaat tilat luovat sosiaalisesta mediasta vapaata aikaa, ja Suomessa puhelimien käyttöä kouluissa on jo merkittävästi rajoitettu.
- **Verkkoalustojen käyttörajoitukset:** Australia on ottanut laajat rajoitukset käyttöön alle 16-vuotiaille, ja vastaavia rajoituksia selvitetään useissa EU-maissa. Mikäli käyttörajoituksia lapsille ja nuorille halutaan edistää Suomessa, on tärkeä huomioida EU-sääntelyn mahdollisuudet ja rajoitteet sekä seurata tiiviisti valmistelun etenemistä esim. Tanskassa.

- **Verkkoalustojen algoritmeihin ja ominaisuuksiin vaikuttaminen:** Sosiaalisen median haittojen ehkäisyssä on itse alustatoimijoilla ja niiden sääntelyllä tärkeä rooli. EU-tason toimet ovat tärkeitä, jotta suuret alustatoimijat kehittäisivät käyttäjilleen turvallisia palveluita.
- **Haitallisten sisältöjen vähentäminen:** Sosiaalisen median alustat rakentuvat käyttäjien tuottamien sisältöjen ympärille, joten haitallisten sisältöjen vähentämiseksi on tärkeä vaikuttaa verkkoalustojen moderointiin sekä pohtia keinoja, miten ehkäistään tällaisten sisältöjen tuottamista.

Sosiaalisen median ikärajoitusten tarkempi selvittäminen voi olla hyödyllistä myös Suomessa. Australian kokemusten seuranta on tärkeää, jotta nähdään miten laajamittainen sosiaalisen median käyttäjätilien kieltä alle 16-vuotiaille tosiasiallisesti vaikuttaa heidän arkeensa ja hyvinvointiinsa. Suomen on myös hyvä seurata, miten esim. Tanskassa aiotaan toteuttaa kansallinen sääntely suhteessa EU-tason sääntelyyn. Mahdollisessa jatkoselvityksessä on hyvä tarkastella: 1) ilmiön erityispiirteitä ja mahdollisia tulevia kehityskulkuja (esim. tekoälylelut); 2) poliittista tahtotilaa ja keinovalikoimaa sekä 3) tehdä oikeudellista punnintaa esim. kansallisen ja EU:n sääntelyn suhteesta. Hallinnollisesta näkökulmasta VNK:n alustava arvio on, että jatkovalmistelussa on hyvä tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä LVM:n, STM:n ja OKM:n hallinnonaloilla. Osana jatkovalmistelua voidaan arvioida mahdolliset lainsäädännölliset muutostarpeet.

Mahdollisista käyttörajoituksista riippumatta Suomessa on hyvä edistää lasten ja nuorten digitaalista turvallisuutta laajalla rintamalla. Perheillä ja kouluilla on merkittävä rooli, joten niiden toimintaa tukevia toimenpiteitä kannattaa selvittää. Digitaalisuuden merkitys yhteiskunnassa ei ole ainakaan vähenemässä, ja palveluiden kehitysvauhti todennäköisesti vain kiihtyy, mikä korostaa mm. mediakasvatuksen ja kriittisen lukutaidon vahvistamisen tärkeyttä koko väestön tasolla.